

W NIEDZIELĘ DNIA 2. GRUDNIA 1804.

Z Wiednia d. 24. Listopada.

J. C. K. apostolska Mość raczył zięgarce Katarzynie Gräffer, na wychodzący u niego corocznie kalendarzyk woyskowy, dać najłaskawiej na 10. lat wyłączone przywilej.

Gubernium niższej Austrii udarowało także febrycznym przywilejem Filipa Hofingera, właściciela chemicznych płodów rękodzielni w Weissembachu.

W założonym tu w domu podrzucow ustanowieniu szczepienia krowiej ospy, zaszczerpiono ją bezpłatnie od 1go Listopada do ostatniego Października 2716. dzieciom, i przez to wcale nieprzykre działanie, zachowano też dzieci od naturalnej ospy. Ustanowienie to rozestalo i rozdało procz tego kilka tysięcy słojkow materji tej ospy różnym lekarzom a nawet w inne części świata. Ażeby zaś każdy chirurg posiadał dostateczną wiadomość tego zbawienego środka, wyszło zatem najwyższe rozporządzenie, aby każdy uczący się chirurg przed złożeniem examinu przez 6. tygodni praktykował szczepienie i przynajmniej dwoygu dzieciom przy powyższym ustanowieniu ją zaszczerpił.

Marya Daneryna osiadła w miasteczku Peurbach, podarowała rządowi 4. obligacye pożyczki każda po 50. ryń. w kwocie 300.

ryń. który to patryotyczny dar z ukontentowaniem przyięty został.

J. C. K. Mość. raczył w roku 1802. pozwolić najłaskawiej opactwom i klasztorom założyć teologiczne nauki dla nowicyuszow zakonnych. Klasztory Cystersow w Likensfeld i Neustadt w niższej Austrii założyły u siebie takowe nauki, za co J. C. K. Mość. widząc dobre skutki tych nauk raczył im swego najłaskawsze ukontentowanie oświadczyć, a na dewot swego łaski pozwolił Cystersom Wiener Neustadtu otworzyć także filozoficzne gimnazyum, co z wielką uroczystością i wdzięcznością najlepszemu z monarchow nastąpiło.

List z Żółkwi d. 3. Listopada. Dzień 4. Października liczą mieszkańcy tego cyrkularnego miasta wschodniej Galicyi pomiędzy najszczęśliwszymi dniami, w którym procz Imienia najukochańszego Monarchy, obchodzona także była uroczystość przybrania godności dziedzicznego Cesarza Austrii. Za spólnem porozumieniem się tamtejszego cyrkulu z stojącym tam regimentem husarow Cesarza, wystąpił dywizya tego regimentu wparadzie o godzinie 9. na rynek, gdzie się także udał półkownik z całym sztabem, dwiecin werbowawczemi kommandami, cały cyrkul

Magistrat, a przed zrobioną tryumfalną bramą przeczytany był najwyższy patent o dziedzicznej godności w językach niemieckim, polskim i węgierskim, poczem nastąpiły okrzyki: „niech żyje Najjaśniejszy Cesarz Franciszek II!”, przy trąbach, kottach i wystrzałach tak z ręcznej broni iako i moździerzy. Stamtąd udano się do farnego kościoła, gdzie po stosownym kazaniu i wotywie śpiewano *Te Deum laudamus*. W południe dali wspaniałe obiady półkownik dla wojskowych, a kreiskapitan dla cywilnych urzędników, pod czas których z wspólną radością spełniano zdrowia Najjaśniejszych Cesarstwa Jehmość. W wieczor całe miasto było oświecone, a najpiękniey był zamek, szczególniey zaś mieszkanie wnim półkownika. tryumfalna brama, 4. mieyskie bramy, kopuła Bazyljanow, niektóre prywatne i żydowskie domy. Był także dany bal, na który nie tylko urzędnicy i mieszczanie zaproszeni byli, ale też i szlachta o kilka mil się siechata.

Wprzeszłym miesiącu Październiku zawinęło do wolnego portu Tryestyckiego 299. większych okrętów. Z tych zawinęło 250. pod austryacką banderą, 15. pod papieżką, 9. pod raguzańską, 9. pod turecką, 6. pod neapolitańską, 15. pod hiszpańską, 1. pod amerykańską, 1. pod duńską, 1. pod szwedzką, 1. pod rosyjską, i 1. pod siedmiowspową.

Z Inspruka donoszą pod d. 3. Listopada: Znamowy P. Gebharda wdrapał się na końcu września strzelec z Pafseyru na szczyt góry Ortles, między dolinami Sulden i Drosfuy w Wintschgau leżącej. Góra ta pomiędzy lodowniami Tyrolu leżąca, była już w atlasie Anicha iako najwyższa w Tyrolu oznaczona, i dotąd żaden z żyjących nie odważył się wnieść na nią. Podług barome-

tru rozmiarowego P. Gebharda najwyższy szczyt jest 14,406. stop paryskich nad średziemne morze wyniesiony, a zatem po górze Montblme, która podług Sauszura ma 14,556. stop wysokości, jest najwyższą górą w starym świecie. To odkrycie jest nader ważne, ponieważ górę Glockner zwiędzoną przed dwiema laty, która tylko 12,000. jest wysoka, miano za najwyższą w Tyrolu górę.

Z Bazylei d. 6. Listopada.

Nisze związki handlowe z Włochami odbywają się przez górę S. Gotharda i wszystkie czynności handlowe nieustają ieszcze pomimo spozniouey pory roku. Nowa odnoga handlu otworzyła się w Szwaycaryi przez port Wenecki. Dawniey żadnego prawie niemieliśmy związku z kupcami tego miasta. Lecz łatwość otrzymania tą drogą towarow wschodnich prędszy i taniey iak wszystkie innemi drogami utworzyła ten związek. Towary idące z Wenecyi i dla nas przeznaczone są przewożone kosztem kupcow weneckich aż do Roweredo (pierwszego nadgranicznego miasta Tyrolu włoskiego) ztamtąd idą do Botzen, Juspruka, Lindau gdzie ie ambarkuią na jezioro konstancyjskie. Jest to droga naykrótsza i naytaniey kosztująca. Handel miasta Wenecyi jest w tym momencie, iak donoszą z miasta tego, nader świetny, obydwu Mocarstwa waiujące szanują zarowno banderę Austryacką. Od niejakiego już czasu Anglicy rzadko tam przybywają; ponieważ korsarze Francuzcy i Włoscy krążący po morzu adryatyckim niedozwalaia statkom angielskim zbliżac się tam bez dobrej eskorty, a w tym celu wielki n trudnością przychodzi im nabydź okrętow uzbroionych.

Z Paryża d. 9. Listopada.

Tureyszy pruski poseł odebrawszy przez gońca z Berlina, iak mówią własno-ręczny

list swego monarchy, oddał go naszemu Cesarzowi.

Pani Rodde senatorka lubecka była z szczególniejszą grzecznością od Cesarzowi Jmć na ostatniej audyencji przyjęta.

P. Hompesz bywszy mistrz Maltański przybył z Włoch do Grenoblu, a stamtąd uda się do Montpellieru dla poratowania swego zdrowia.

Prezydent miasta Renn kazał zdjąć z tamtejszego zegaru jakobińską czapkę wolności, a postawić orła cesarskiego.

Po odprawionej rewii przez Marszałka Angereau nad wojskami przy Brest wsiadły niektóre na okręty. Widać także poruszenie tamtejszey floty.

Mowią, iż niektóre wojska wewnątrz Francji odebrały rozkaz wyruszenia ku granicom włoskim.

Cesarz oglądał w tych dniach niektóre przygotowania na koronacyę.

Cesarzowa troskliwa o polepszenie chodowania owiec postąpiła z Malmaisonu 48 barosow hiszpańskich do departamentow Renn i Mozeli, Sekwany i Oasy, tudzież Sommy.

Xiądz Siccard, nauczyciel głuchoniemych, jest przez ministra wewnętrznego mianowany członkiem kommissyi dozorczyey nad szpitalami cywilnemi na miejsce zmarłego Camusa.

Oyciec Święty znajduje się już w drodze. Orszak jego dzieli się na 4 dywizye. Ostatnia, w której znajduje się sam Oyciec S. kardynałowie Antonelli, Borgia, Pietro, Cazelli, Xżę Braschi, Xżę Altieri z swemi dworami miała wyruszyć d. 3 Listopada z Rzymu. Kardynał Fesch znajduje się w zciey dywizyi, która d. 2 Listopada wyruszyła. W Florencyi spodziewano się Papieża d. 7 Listopada i wielkie czyniono przygotowania na jego przyjęcie. Te 4 dywizye papieżkie-

go orszaku składają się z 21 powozow, do których na każdej stacyi potrzeba 170 koni.

Z Kale donoszą pod d. 4 t. m. że dnia poprzedniczego burza która tam od kilku dni panowała, 4 okręty pod tamtejszemi brzegami rozbiła, to jest 2 szwedzkie, 1 pruski, i 1 wielki bryg angielski linami i innemi potrzebami okrętowemi ładoway. Morze tak było rozburzone, iż musiały maszyny poodcinać i armaty powyrzucać. Zatrudniamy się czynnie wyratowaniem ludu i ładunku. Inny okręt zatopił się przeszłej nocy z ładunkiem i ludem; lecz niewiemy jeszcze do którego należał narodu. Rozbiły się także pod Kale okręty hamburski i duński; okręty utonęły, ale lud wyratowany został.

Z Marsylii piszą, iż pomimo obawy wojny z Rosyją, pomimo nieprzyjacielskiego porozumienia z Szwecyją, pomimo wojennej postawy między Hiszpanią i Angliją, nie ma dnia, żeby do tamtejszego portu nie zawiały rosyjskie, szwedzkie i hiszpańskie okręty. Jedne przywożą potrzeby okrętowe, drugie osadowe towary.

Teraz mówią, że koronacya d. 9 Grudnia nastąpi. Wszystkie osoby, które mają rozkaz znajdować się na niej muszą d. 2 Grudnia znajdować się w Paryżu.

D. 18 Brumera nie jest tu dziś osobliwie obchodzony; nroczyłość ta jest z uroczyścią koronacyi połączone.

Sześć tysięcy wojska znajduje się w marszu do Tulonu, dla popłynienia na śródziemne morze. Dwa regimenta wyszły ślad do Brestu dla pomnożenia przeznaczanego do Irlandyi korpusu.

Senat, który wczoraj i wczoraj trudnił się obrachowaniem głosow za dziedzicznym cesarstwem w rodzinie Cesarzkiej uda się dziś w całym składzie do Cesarza Jmć dla udania

tu sprawy, Mowią, iż za dziedziczną godnością było 3 mill. 572,329 głosów czynnych obywateli francuzkich, co jest przeważającą większością.

Jenerał Regnier udał się do Nicei, skąd popłynie do Korsyki dla obciążenia najwyższego dowództwa nad tamtejszym wojskiem.

Zrapportu cenzorów banku francuzkiego pokazuje się, że czysty zysk ostatnich 12 miesięcy okazał się 4 mill. 185,987 fr. co wynosi po 12 od sta.

Dnia 12. Listopada.

Kawaler Rumbold, sprawujący angielskie interesa w Hamburgu, który waleśkiemy odległości od tego miasta przez wojska francuzkie poymany i do Paryża przyprowadzony został, otrzymał za wdaniem się Króla Jmé Pruskiego wolność, i już przez Cherburg do Anglii odiechał.

Tak jak Hiszpania i Portugalia, mała się także Neapol i Etrurya za jedną oświadczyć stroną. Jenerał Sebastiani miał z temi słęczeniami do Florencyi i Neapolu pojechać.

Z Hawru donoszą pod d. 9 t. m. że jedna dywizya flotyli z 43 żaglow złożona pod dowództwem kapitana Hamelin, wyszła d. 7, i inna dywizya o 14 żaglach, pomimo czynności Anglików szczęśliwie swoją żeglęgę odbyły.

Deputacya na przeciwko Papieża jadąca, przebyła już Lyon.

Pani Dupuy jest mianowana damą Xżny Józefowy.

Każdy członek batawskiej ambassady na koronacyą, bierze c. dzień po 150 zł. hol. i 5000 zł. na kaszta podróży. Procz tego wyznaczono do iey rozrządzenia 150,000 zł. holl.

W. koniuszy państwa Xżę Łudwik przedstawił znouu Cesarzowi wiedeńskiemu

wykonania przysięgi, a między innymi radę stanu Macieia-Dumas, głowę sztabu obozu pod Brugge.

P. Rayneval, który sprawował nasze interesa przy rosyjskim dworze, powrócił tu już z swemi sekretarzami PP. Didelot i Prevot.

P. Humbold w krotce przedsięwzemię ślad podróż do Włoch, dla czynienia tam doświadczeń chemicznego rozbioru powietrza, elektryczności Wulkanu i siły magnetyczney. Te doświadczenia zdają mu się być potrzebne, dla porownania ich z temi, które czynił na gorach południowej Ameryki, a które w krotce wyda na widok publiczny. P. Gay-Lussac, znany już z fizycznych prac i żeglugi nadpowietrzney, towarzyszy mu w tej podróży. P. Bompland, towarzysz podróży P. Humboldta, zabawi całą tę zimę w Paryżu, i wyda dzieło o roślinach południowej Ameryki, którego już podał wzor narodowemu instytutowi.

Jenerał Canuel jest mianowany komendantem deputacyi narodowych gwardyy, które na koronacyą przybywają. Marszałek i rządcą Paryża Murat mianował go na ten stopień. Półkownik Curto odprawił już rewią nad deputacyami różnych gwardyy znajdujących się w Marsylii.

Podług doniesień z Luizyany, udali się mieszkańcy tej prowincyi do kongressu a wielk zażaleniami, w których przekładają, że chcą być jako obywatele Ameryki, ale nie jako rzeszkańcy zdobytego kraju traktowani.

Niektóre nasze pisma mówią, że Papież około końca t. m. przybędzie do Fontenbleau. Podług wydanego oznajmienia przez arcybiskupa Lyonu, spodziewany tam jest Oycię Święty d. 24 Listopada.

X. Clergie officjał w Metz wygrał na

liczbowej loteryi w Strasburgu 287,000 fr. z których dat zaraz 20,000 fr. dla zniszczonych przez pożar mieszkańców w Hachtry.

Ludność Malagi wynosiła dawniej 85,000 ludzi. Gdy tam pokazata się żółta gorączka wyniosło się blisko połowa na wsie. Teraz umarło tam około 10,000 ludzi. Na miejsce rządcy Tomasza de Morla, został mianowany Don Vasco. Pierwszy wazył sobie lekko poczęcie choroby w Malladze.

Gazeta francuzka mowi, że nowa wojna między Hiszpanią i Anglią bardzo jest pozyteczna dla Hiszpanow, że jenerał Ferrand utrzymuje się mężnie w mieście Santo Domingo i w bywszej hiszpańskiej części St. Domingo, ponieważ tamteysi Murzyni nie mogą napastować wyspy Kuba, owszem Hiszpanie z Kuby porozumiewią się z jenerałem Ferrand i na wzajem się wspierają. Wszystkie z resztą doniesienia zgadzają się, że Desfalines daleko większego doznał oporu w wyprawie swoiey przeciw bywszej części hiszpańskiej St. Domingo, nizeli się spodziewał, że wiele klęsk poniosł, i że wojska Ferranda, które bronią miasta Santo Domingo wspierane są od mieszkańców wiejskich, którzy wszyscy zdają się chcieć o przyć zgrai Desfalina.

W Fougères aresztowany został człowiek, który tawowierney kobiecie sprzedał dwie kury za sumnę 5800 fr. z tym dodatkim, że w pewnym czasie i przy zachowaniu pewnych ceremonii złote iaia nieść będą.

Z Brestu piszą pod d. 5 Listopada, że Marszałek Angereau odprawił tam d. 31 Paźdz. nad korpusem Irlandczyków rewiją, i z ukontentowaniem zobaczył, iż niektórzy officyrowie w 8 miesiącach tak dalece w sztuce żołnierskiej postąpili, że mogą już regimentami dowodzić. Dniem jeszcze w przody odwie-

dził tamteysze szpitale; wszyscy wojskowi oświadczyli mu życzenie, iż radziby iak nuyprzedzey wyzdrowieć, aby mogli do wyprawy do Irlandyi należeć.

Przeszty laudman Szwaycaryi Affry ukończy tu konkordat z Papieżem dla Szwaycarskich katolickich kantonow.

Oto jest okolnik Ministra interesow zagranicznych do wszystkich agentow J. C. Mci Francuzkiey dnia wczorayszego unieszczoney w Monitorze.

W Akwisgranie d. 18 Frukydora w roku 12 (5 Września.)

Musiależ WPau bezwątpienia w czasie ogłoszenia noty P. Hawkesbury podaney ministrom mocarstw zagranicznych mieszkającym w Londynie, uważać i;poznać stosownie do moich instrukcyy, wrażenie, iakie okazanie naydzikszych prawideł moralności polityczney i towarzyskiey zrobic koniecznie musiało na umyśle rządu, przy którym WPau mieszkasz. Mniemam że powinien zwrocic się jeszcze do tego przedmiotu i przesyłając ci rządownie kopią tey noty, zalecam WPanu, stosownie do rozkazu J. C. Mci abyś szczególnie względniey z ministrem... naradzenie odprawił. Zamiar iaki rząd angielski ułożył sobie już od pół wieku zniszczyć stopniami systema opiekuncze prawa powszechnego, które łączy i wiąże wszystkie nocywilizowane narody odkrywają się z zastrasżającym postępem. Dla powstania przeciw takowemu przedsięwzięciu czyliż rządy oczekiwać dotąd będą, kiedy nie będzie już żadnego węzła moralnego, któryby strzegł ich praw, zabezpieczał ich umowy, i bronił ich interesow. Mocarstwa lądowe widziaty z iaką śmiałością rząd angielski robił sobie igraszkę z wiary przyścięgi; uroczyste przymierza zerwane, pierwey nim nawet zupełnie wykonanemi były. Mocarstwa morskie doświadczają codzien-

nie jego tyranii. Nie masz żadney zasady teoryczney żeglugi, nie masz żadney konwencyi pisaney, któreby ze zgorszeniem zgwaltcone nie były na wszystkich brzegach i po wszystkich morzach. Wiadomo mocarstwom neutralnym, że dokładając nawet nayboiaźliwszey ostrożności w użyciu swych praw, które im jeszcze pozostały, wystawiają się na obelgę, łupieństwo i wytepienie. Mocarstwa nakoniec, które niezczęściem prowadzą wojnę polegać nie mogą na żadnym wzajemnem prawie umiarkowania i sprawiedliwości. Wszystkie węzły, które ich pomiędzy sobą i z mocarstwami neutralnemi łączą, są zerwane. Zbliżanie się do brzegów, zawisanie do portów i wysp, często od 200 mil odległych od stanowiska ich eskadr, są przerwane i zabronione przez proste tylko odezwy. Tym sposobem rząd angielski aż dotąd każdemu mocarstwu stosownie do jego prywatnego położenia wyrządzał krzywdę obrażającą jego honor i niszczącą wszelkie prawa. Dzisiaj uderza na wszystkie razem mocarstwa, aby zaś lepiej dopiął, swego zaniaru, wymierza swe ciosy przeciw samey nawet moralności, a jeżeli mgę tego użyć wyrazu, przeciw religii prawa powszechnego. We wszystkich czasach i we wszystkich krajach urząd agentów dyplomatycznych był w poszanowaniu pomiędzy ludźmi. Ministrowie pokoju, urzędzia pojednania i zgody, ich przytomność była wrozbą mądrości, sprawiedliwości i pomyślności. Nie mówią oni, i nie czynią tylko dla ukończenia lub uprzedzenia tych smutnych sporów, które waśnią Monarchów, i poniżają ludy przez namiętności, zaboystwa i nędzę, które koniecznie wojnie towarzyszą. Taki cel jest urzędu agenta dyplomatycznego, i trzeba powiedzieć, że sławę swoją i poważanie, którego używa winien jest powszechnie azanowanemu charakterowi ludzi, którzy ten świę-

ty urząd w Europie plaśnia; lecz takowe szczęśliwe tego urzędu skutki dręczą wyniosłą zazdrość iednego rządu, który swoje interesi gruntuie na zniszczeniu, hańbie i niewoli rządów innych. Chce on aby urzędnicy dyplomatyczni byli podniecicielami spisków, agentami zsmieszek, kierownikami tajnych buntów, podłemi śpiegami; zleca im podniecanie spisków, zachęcanie i opłacanie zaboystw i chce okryć ten niegodny urząd azacunkiem i niedotykalnością iakie słusznie się należą pośrednikom krolow i uspokoicielom ludow. Ministrowie dyplomatyczni, mowi lord Hawkesbury niepowinni spiskować w kraju w którym mieszkają przeciw ustawom tego kraju, lecz tymże prawidłem niepodlegają względem mocarstw, przy których swego urzędu nie sprawnią. Przedziwny wybieg! Europa okryta będzie spiskującami, lecz obrońcy prawa powazecznego żalić się oto nie będą mogli. Będzie zawsze iakaś mieyscowa odległość między naczelnikiem a iego wspólnikami, ministrowie lorda Hawkesbury opłacać będą zbrodnie, których dopełnić każą; lecz będą mieli ten rośtropany wzgląd na moralność publiczną aby nie byli tychże zbrodni razem, podniecicielami i świadkami. Podobne prawidła są dopełnieniem zuchwałey śmiałości i hipokryzyi. Nigdy nie żartowano sobie równie bezwstydnie z mniemań gabinetow i sumienia ludow. J. C. Mość myśli, że czas już jest położyc koniec tym zasadom przewrotnym. A zatem masz WPan rozkaz oświadczyć rządowi przy którym mieszkasz, że J. C. M. nie uzna ciała dyplomatycznego angielskiego w Europie dotąd, dopoki ministeryum W. Brytanii nie wstrzyma się od zlecania swoim dyplomatycznym agentom podobnych czynow i nie utrzyma ich w granicach właściwych ich urzędow. Nieszczęścia Europy ślad iedynie wynikają, że wszędzie mnie-

maią się być obowiązkaniami do zachowania prawideł umiarkowania i łagodności, które nie będąc sprawiedliwemi tylko przez wzajemność, nie obowiązują tylko jedynie względem tych, którzy się im poddają. Tym sposobem rządy muszą tyleż cierpieć z powodu własney swoiey sprawiedliwości ile i z niegodziwości ministerym, które nie zna innego prawa nad swoją dumę i przywidzenia. Nie szczęścia Europy pochodzą jeszcze i stąd, że uważają prawo powszechne pod względem cząstkowym, gdy tymczasem nie ma one mocy i dzielności tylko przez swoją całość. Prawa morskie, prawa lądowe, prawa narodow nie są takimi częściami prawa powszechnego, któreby można uważać za oddzielne i iedne bez drugich zachowywać. Narod, który chce wprowadzić do iedney części prawa powszechnego samowolne prawidła, traci wszystkie swe prawa do całości iego, gwałciiciel systematyczny prawa narodow sam się wymusi z pod tegoż prawa i zrzeka się wszelkich korzyści ugruntowanych na prawie morskim i na prawie lądowym. J. C. Mość ubolewa mocno, że musi nakazać takowe środki, które stawiają iedno mocarstwo w bezczynności, lecz wszyscy ludzie umiejący myśleć łatwo dostrzegą, że w tem jedynie sprawdza iego samego czyny. Ministeryum angielskie przez ogólnosc swoich podstępów, postawiło brzegi, wyspy, porty, mocarstwa neutralne, handel powszechny w stanie bezczynności. Swiezo nakoniec ogłoszono toż ministeryum spodlenie i znieważenie urzędu najswiętszego i najbardziej potrzebnego do spokoyności świata. J. C. Mość mniema, że powinien wzbudzić uwagę wszystkich rządow i ostrzedz ich, że bez nowych środków i wziętych z uczucia niebezpieczeństw niniejszych, wszystkie dawniejsze prawidła, na których się zasadza honor i niepodległość mocarstw niezwłocznie zniszczonemi zostaną.

Podp. Karol Maurycy Talleyrand.,,

Dziennik Sporow, umieścić w dniach tych następujący artykuł:

Hiszpania może się pysznić i wystawić na przeciw wszystkim ludziom wielkim starożytności i czasow niniejszych swego Gonsalva z Gorduby przezwanego Wielkim Wodzem. Po podbiciu królestwa i miasta Neapolu w roku 1503 godney nagrodzie wieńczącej zwycięstwa Cerignolow, nagle zagroziło mu nowe woysko liczniejsze od tego, któremu przywoził. " Wolę raczey odpowiedział Gonsalva, znaleźć moy grob zdobywając łokieć ziemi na nieprzyjacielu, nizeli 100 lat życie moie przedłużyć cofając przed nim na kilka krokow,, a zwycięztwo było nagrodą nienstraszonego mężstwa bohatera. Na grobie to tego wielkiego człowieka, Krol Hiszpański powinienby podpisać odpowiedź, na śmieszne i dzikie słowa pokoju, które mu Angliia przez swoich admirałow przesyła... Ta epoka jest stanowiącą o przyszłym przeznaczeniu Hiszpanii, jeżeli głos zemsty nie wydobędzie się ze wszystkich serc, jeżeli nie nastąpi ukaranie natychmiast podobney obelgi, zginął już ten narod niegdyś pierwszy pomiędzy mocarstwami świata, który długo do najoślejszych krain zanosił postrach, i oręż i w całej Europie robił postrach aby się ofiarą zwycięztw iego nie stała. Lud zrzeka się swoiey niepodległości, prawa utrzymywania sam przez siebie swoiego bytu, gdy wyznaio że jest bez potrzebney mocy do bronienia i utrzymywania swych praw... Bez wątpienia zdrada Anglii nie zostanie bezkarną, wzywam na świadectwo tego przyśleję narodu francuzkiego i gieniusz bohatera, który przodkiem iego chwalebnyim przeznaczeniom; lecz godną to jest rzeczą ludu wspaniałego aby zemsta za wyrządzone sobie krzywdy i obelgi z cudzey oczekiwał ręki? Czyliż za krzew hisz-

pańską nie miecz hiszpański zemścić się powinien? Europa z niecierpliwością oczekuje na skutek tak haniebnego obeyścia się; a gdy idzie o honor, coż za powody wstrzymać mogą Monarchę godnego przodkować Wielkiemu Narodowi? Czyliż boiaźń wdania się w walkę nierówną może być tego powodem? Męstwo obrusza się na te wszystkie podłe rachuby. Wszystkie sławne orężem ludy: Grecy, Rzymianie, Francuzi, Hiszpanie nawet sami w piękney latach swej sławy nigdy nieprzyjaciół nie liczyli, a gdyby przydano roztropność do zagadki, którą sama iedynie ślachaeta дума rozwiązać powinna, na czymże zbywa Hiszpanii do walczenia i zwyciężenia swego nieprzyjaciela? Pomimo wszystkich strat iey w ostatney wojnie, porty iey dosyć ieszcze mieszczą okrętów do zanieśienia postrachu aż do Londynu. Nie na wodach Indyy ale w własnych ich siedliskach potrzeba uderzyć na tych wyspiarzow. Niechay Hiszpania wspomni sobie sławę swych przodkow; niechay sobie przypomni, że dawniey Anglia drżała na widok iey flot. Nigdy pięknieysza Hiszpanii nie podała się sposobność dla odzyskania swoiey dawnieyszey sławy i świetności; niechay swoje nieprzyjazne uczucia połączy z Francją swoim wiernym i dawnym sprzymierzeńcem. Anglik przestraszo-przypatrnie się z brzegu swego tyśiącowi okrętów znaku tylko czekających aby wysadzili na iego ziemię pułki niezliczonych żołnierzy przeznaczone od Francyi na ukaranie tyranow morza. Niechay Kadyx powtorzy ten postrach iakim Bonlogne od dawna już przeraża Anglią i niechay iedenże dzień będzie świadkiem przybywających na brzegi Tamizy bander Francyi i Hiszpanii. Nadewszystko do człowieka przeznaczonego od losu do wielkich czynow należeć może nadadź ludowi hiszpań: nowe życie. Jeżeli opuści ninieyszą

sposobność iaką mu dziflay los podaie do usprawiedliwienia swego wyniesienia tak nagłego i tak wysokiego, historya nie będzie mogła w nim widzieć tylko polubienca Króla; lecz jeżeli przeciwnie usprawiedliwi ufnosć swojego Monarchy utrzymując godnie honor narodu hiszpańskiego, potomność potwierdzi wszystkie chwalebne zaszczyty, któremi go obsypano i powie że był rzetelnie *Xciem pokoju i wojny*.

Z Hagi d. 13. Listopada.

Ostre środki, które jenerał Marmont przeciw w prowadzeniu angielskich towarow przedsięwziął, zaczenia już do skutku przychodzi. Wiele okrętow z takowemi towarami zostało już zatrzymanych, a francuzki handlowy kommissarz w Rotterdamie P. Guys jest z rozkazu Cesarza do Paryża wezwany dla dania sprawy z wydania paszportow wielu okrętom, &c. Wyjechał d. 9 w towarzystwie i officyera i swoiey corki do Paryża. Wczoray slychać było, że z rownych przyczyn kommissarz handlowy w Amsterdamie do Paryża wezwany został. W Paryżu uczyniono iednak żywe przełożenia względem ścieśnienia naszego handlu, i żądano aby przynajmniej syr i masło, chociaż nie do Anglii przynajmniej do neutralnych krajow z Rzeczy naszej wywożone być mogły.

Do naszey kommissyi stanu w Paryżu wysłano 2 gońcow, aby tam przy niey pozostali i mogła ich w razie potrzeby użyć.

P. Schimmelpennink ma się już znowy w drodze z Paryża do Hagi, skąd wiezie nową konstytucją naszą.

Rachunek wydatkow na rok przyszły wynosi 68 mill. 937,560 zł. hol. a niedobor 39 mill. 945,658 zł. Dla zastolenia tego niedoboru, proponowano więc podatek po 4 od sta od dochodow i własności, jako donum gratuitum.

Podług doniesień z Nowegoiorku bawi tam ciągle wdowa po Touffaincie L. uverturze. Wystawiają ją iako szpetną Murzynkę, ale posiadającą wielki majątek, i utrzymującą nie wielki dwor prawie z samych białych ludzi słuszony.

GAZETY KRAKOWSKIEJ

W NIEDZIELĘ DNIA 2. GRUDNIA 1804.

O posiedzeniu Towarzystwa Warszawskiego.

D. 16 Listopada Towarzystwo Warszawskie przyjaściół nauk, odprawiło publiczne posiedzenie. JX. Biskup Albertrandi, prezydujący, przytoczywszy hasło Greków: *Patriam haud deteriore tradam* i przystosowawszy je do nauk, doniósł w zagaieniu o dziełach, od czasu ostatniego publicznego posiedzenia, przez towarzystwo przedsięwziętych i dokonczonych. — A nayprzed (słowa są mowcy) stawamy z dziełem, które z właściwych sobie przymiotów, wszystkie inne dzieła, kiedy o literaturze polskiej jest mowa, poprzędzić powinno. Rzecz idzie o dokładną znajomość języka. . . . Podjął się go JX. Kopczyński, i może zapewnić, iż w tym dziele, prawdziwy charakter języka polskiego i prawdziwe jego przymioty, z doświadczenia i od publiczności, sprawiedliwie mu przyznana dokładnością, wytuszczone będą. — Drugie dzieło (przez samego prezydującego podjęte i zupełnie dokonczona) łączy w sobie znajomość starożytności w powszechności, znajomość jej w szczególności czyli numizmatykę, i historią starodawną, którego gatunku dzieła dotąd w języku naszym nie było. Autor korzystał w tej pracy, z rozbioru jedney z naybogatszych w krajach północnych medalowych kolekccy, i z kilku tysięcy medalow, wybrał co do tego celu było naystosowniejszym; z bogactw oraz dzieło to, częstym starożytnych autorów przytoczeniem, przyłączając do dawnych nowe wykłady. — Mówiąc daley prezydujący o botanice, rzeki

chlubną jest dla nas rzeczą, donieść publiczności, iż kolegi naszego, X. Jundzitta, początki botaniki, wkrótce na publiczne światło mają być wydane. — Różne Europy narody chlubią się historią metaliczną; przedsięwziętą i stożyc sam prezydujący, wsparty, jak w mowie swojej wyraził, pomocą wielu i oświeconą radą, jako też hojnością światłego nauki miłośnika, JX. Jana Kossakowskiego Biskupa Wileńskiego. Autor starac się będzie wystawić w tem dziele liczną i ozdobną galerią, nad której wejściem, owe Isokrata de Demonika wyrzyc będzie można świadectwo: "Tych dzieła i cnoty prawidłem ułożone obyczaje, tak głęboką cechą chwwały narod oznaczyły, iż żadna przeciągłość czasu dzieł ich zatrzec nie potrafi." — Donosząc w końcu o skutku, który miały ogłoszone przez towarzystwo do rozwiania pytania, na posiedzeniu publicznym w Maju 1803 roku, wyznął z przykrością; iż i wezwanie i zachęcenie z ofiarowaniem przystoyney nagrody, skutku pożądanego nie odebrały. Jedną tylko doszła rozprawa do 3go pytania o powietrzu morowiem i jedną traidyę ubiegająca się o nagrodę wyznaczoną czter. zło. 100. Dla tych przyczyn, towarzystwo ponawia też same pytania, pod temiż warunkami, wyjąwszy, iż dzień ostatni miesiąca Lutego roku 1806, kresem jest, do którego rozprawy i traidyę przyjęte będą. Tymczasem rozprawa i traidyę przestane, czekając więcej współtowarzyszow; zostaną pod pieczęcią.

Czytał notem JP. Osiński: *Postrzeżenia, względem dobroczynnego wpływu nauk do sztuki wojenney.* — Pismo JP. generała Chle-

bowskiego — "Woyna, mowi autor, to niegdys mechaniczne tylko wyrzynania ludzi rzemiosło, w rzedzie nauk stanęła, i aby nie uchybiła zamierzonego celu, musiała wraz z oświeceniem równym postępować krokiem. Woysko zaś, nie jest już więcej ową sztucznie ułożoną masłą, w której sama tylko śmiałość o wszystkich stanowiła. Atak i obrona, taktyka i inne sztuki wojennej części, stanęły teraz na zadziwiającym doskonałości stopniu. Postępek ten jest istotnym skutkiem wpływu nauk. Dla tej przyczyny rządcy państw, z największą teraz przestrzegają pilnością, aby żołnierz wraz z obywatelom, wspólne brał wykształcenie. Z tego połączenia w narodach i z tego wplywu nauk, wyniknęły dla sztuki wojennej nowe prawidła i ta dla ludzkości korzyść, że woyny są teraz mniej krwawe, krotsze i więcej stanowiące jak przedtem. Kończy autor wyliczeniem umiętności, koniecznie potrzebnych dla woyskowego chcącego się stać godnym przeznaczenia swojego, jak n.p. rysunek planow i kart, topograficznych, wyższa geometrya, budownictwo wojenne, fizyka, geografia militarna, statystyka &c.

Miał potem JX. Prazimowski mowę na obchod pamiątki JX. Reptowskiego kanonika katedralnego Poznańskiego, członka towarzystwa. Wyliczał zasługi jego w kościele i oyczyźnie. Wymienił iż do prac kommissyi edukacyynoy należał, że pod dwoma kanclerzami pracował i że ostatni seyn konstytucyynny, znając biegtosć jego wprawie, do ubażenia xięgi praw wspólnie z innymi metrami go powołał. Wyliczając zasługi jego jako pasterza, wyraził: iż z wdzięcznością wspominać go zawsze będzie parafia Osiecka, której był proboszczem; nie tak dla okazanego swym kosztem postawionego kościoła, jak dla ciągłego przez lat 30 starania o polepszenie tej losu, przez założenie szkoły parafial-

ney. W tym miejscu mowca wspominał, jako rząd Austryacki zaszczycił Reptowskiego sprawiedliwą pochwałą, równy sam z tą odnosząc zaszczyt, iż przed czynnym jego okiem, prawdziwa nie ukryta się zasługa.

JP. Wielotowski czytał uwagi nad *Czerwcem Polskim* i o doświadczeniach, które nad tym produktem czynione były, w fabrykach Wiedeńskich i Liońskich. Opisawszy roślinę, na której się znajduje Czerwiec i różne przemiany, przez które przechodzi robaczek Czerwcowy w czasie trzech miesięcy, dowodził doświadczeniami, które w Wiedniu i Liońce czynione były nad tym produktem w roku 1783 i 84, że z Poczwarek Czerwcowych czyli Chrysalidow, które zbierają na Wotyniu, niemożna sposobami chemicznymi, piękney i wysokiej otrzymać farby i równiający się kolorowi Kokcynelli amerykańskiej, ponieważ gorąco w suszeniu, psuje i niszczy słabą jeszcze i niedożyrtą farbę w tych Poczwarkach, i wyciąga z nich iskrową substancję, która cale jest przeciwna i szkodząca wszelkim kolorom. Idąc za zdaniem naturalistow twierdzi: że robaczki kokcynelli amerykańskiej, są ze wszęch miar podobne robaczkom czerwcu naszego, zaś sama forma i postać, nie różnią się tak tylko sposobem żywienia się, i roślinami, z których farbę wyciągają; że to jest przesąd pospolity, jakoby robaczki pochodzące z poczwarek, miały tracić farbę; nareszcie konieczy, że to jest gatunek kokcynelli, który uatura naszym krajom północnym przeznaczyla, a zatem nie pochodząki czerwcowe, w których farba jeszcze jest niedożyrtą, ale robaczki same z nich pochodzące, zbierać i suszyć radzi, jak robią w Ameryce, a tym sposobem otrzymać będzie można piękną farbę, zdatną do handlu i reko-dzieł, do czego wszelkiemi sposobami zachęca. (Reszta potem.)

DONIESIENIA.

Podaje się do Publiczney wiadomości, iż Apteka pod złotym karpim eksystująca w rynku pod Nrem 21 z przyczyny zarządząy kamienicy teyże, przeniesioną została na ulicę Flo-ryańską pod Nrem 651 pod tymże samym znakiem.

Antoni Odrowski rodem z Miechowiczek z cyrkułu Bocheńskiego kunsztu kucharz, uciekł z Wronicza dnia 30 Października 1804. Jest wzrostu sredniego, czarno zarasta, pociągłej twarzy, bez żadnego arestatum, a więc prosi się, aby gdzie będzie chciał przyjąć służbę, żeby był zatrzymany i do najbliższego cyrkułu odestany.

Oznaymuie się Publiczności, że dobra w Gubernii Wotylskiej leżące jako to: Czartorysk z przyległościami, Kotki z przyległościami, Polwarki Borowa, Mutozyce i inne,

Klucze Koraz, Kułkowieze, Karasin, Omelno, Meducza, Troianowka, między Łuckiem, Dubnem i Stepaniem leżące: tudzież dobra blisko Krzemieńca, iako to: klucze Jampolski, Białokrynicki, Święciecki, Szumski, Rochmonowski, i wszelkie inne dobra nie Ordynackie, J. O. Xcia Jmć Dominika Radziwiłła Podkomorzycza W. X. Lit. Ordynata Niezwiezkiego i Otyckiego dziedziczne, przedawać się będą w czasie kontraktów Kijowskich w roku 1805. Do których dóbr są już porobione mapy geometryczne i inwentarze; którzyż zatem życzył sobie nakłady robić o też dobra, wczśnie przed kontraktami udać się może do Otyki miała o suli 4 od Dubna leżące, a tam od 15 gbra, roku bieżącego znajdować się będzie umocowany od J. O. Xcia Jmć dziedzica, z którym iakowe układy o sprzedaż robić będzie można.

Ponieważ przez postawienie na pensyi tuteyszego gimnazyalnego profesora X. Dominka Markiewicza, zawakowała lekcyja Retoryki z roczną pensyą 500 ryb. stosownie zatem do wysokiego rozporządzenia gubernialnego pod d. 5 Października r. b. wypisuje się konkurs do osadzenia tey profesoryi z tym dodatkiem, aby życzący sobie osiągnąć rzeczoną lekcyję Retoryki, w przeciągu 6 tygodni podawali swoje w tey mierze próby do tuteyszego cyrkulu opatrzone potrzebnymi świadectwami. W Krakowie dnia 13 Listopada 1804.

Jego Ces. Krol. Apost. Mość, iako nayłaskawiej postanowić raczył, ażeby wszystkie od nieboszczyka Krola Jegomości Stanisława Augusta i bywszey Rzepltey Polskiej pocpodzące, przez warszawską trzechstronną Kommissyę Likwidacyyną uznane, i od Cesarza Jmć do wyptacenia na siebie przyięte długi, razem z pretensyami za późno likwidowanemi (*liquidations arrierées*) czteroprocentowemi obligacyami Kamery nadworney ddto 1 Stycznia 1804. zwołone, i prowizye do końca Grudnia 1803 po 4 od sta, zaległe na kapitał obrocone zostały; od czego jednak pretensye, które pierwsiakowo nie więcej iak 500 ryb. wynoszą, i z mialami upadłych banków warszawskich Teppera, Kabryta, i Szulca żadnego związku nie mają, z tey są przyczyny wyięte, że na rozkaz naywyższy zaraz gotowizną wyptacane, byżć mają.

O którym to naywyższym postanowieniu wszyscy posiadacze takowych zapisów długowych z tym uwiadomiałą się dekladem, iżby dokumenta w swym ręku znajdujące się, a przez warszawską trzechstronną Kommissyę likwidacyyną numerami oznaczone w przeciągu 6 miesięcy od dnia dzisieyszego sami, albo przez pełnomocnikow u mianowanych do odebrania i uznania Kommissarzow J. W. Konsyliarza de Caché i W. Konsyliarza buchalteryi de Brezany w Ł. wowie za rewersami złożywszy, nazwiska wyraźnie podali, pod któremi swe obligacye kamery nadworney wydane sobie mieć życzą. Obligacye tym sposobem wygotowane przez tuteyszy C. K. kameralny skarb główny we 3 miesiące po złożeniu zapisów długowych właścicielom lub ich pełnomocnikom, za zwróceniem rewersow czyli certyfikatow przez powyżey wzmiankowanych PP. Kommissarzow danych wydane będą.

Ażeby jednak strony dotyczące tak względem swych pretensyy, iako też względem postąpienia sobie w złożeniu długowych zapisow dostatecznie oświeconemi zostały, i to jeszcze do powszechney podać się wiadomości, że

Po 1522. Wszyscy owi posiadacze polskich zapisow długowych, których pretensye u warszawskiej trzechstronney Kommissyji likwidacyyney pod następującemi numerami inkskrypcyynemi zapisane zostały, wzmiankowanym powyżey sposobem od naywyższego skarbu Jego Cesarzkiej Mości zaspokoionemi byżć mają, a to:

Z pomiędzy wierzytelow Krola Jegomości Stanisława Augusta.

Pod numerami inkskrypcyynemi, 1, 2, 17, 18, 26, 27, 56, 72, 163, 164, 165, 166, 191, 195, 196, 211, 213, 215, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 244, 264, 274, 277, 284, 287, 288, 292, 309, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 346, 347, 348, 353, 357, 367, 371, 374, 390, 392, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 423, 424, 426, 428, 430, 431, 432, 434, 435, 436, 437, 438, 441, 442, 443, 446, 448, 450, 462, 465, 466, 487, 488, 490, 491, 495, 496, 497, 498, 499, 512, 513, 532, 533, 539, 546, 547, 550, 570, 578, 585, 587, 591, 597, 602, 617. tudzież bez numerow Xiądz Bocciarelli z 300 dukami i Brochi ze 400 dukatami.

Z pomiędzy uwerzytelow Rzeczyzaspolitey.

Pod numerami inkskrypcyynemi, 2, 10, 16, 18, 28, 29, 34, 36, 39, 43, 48, 75, 82, 95,

96, 97, 98, 101, 109, 111, 112, 115, 135, 145, 150, 152, 163, 171, 172, 176, 195, 196, 200, 206, 207, 217, 218, 234, 236, 237, 239, 240, 241, 247, 258, 269, 278, 301, 302, 305, 306, 307, 308, 314, 337, 349, 350, 359, 360, 362, 365, 373, 378, 380, 381, 384, 389, 393, 393, 395, 398, 401, 404, 453, 455, 457, 461, 475, 479, 483, 485, 500, 502, 522, 525, 526, 527, 528, 529, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 556, 562, 578, 588, 596, 625, 645, 656, 669, 671, 672, 683, 691, 693, 699, 702, 709, 716, 734, 741, 742, 743, 744, 745, 747, 759, 779, 782, 800, 802, 803, 805, 807, 814, 825, 832, 838, 859, 868, 373, 911, 912, 927, 943, 972, 981, 1003, 1006, 1018, 1023, 1024, 1025, 1028, 1032, 1040, 1065, 1071, 1083, 1096, 1098, 1107, 1108, 1110, 1124, 1139, 1169, 1171, 1179, 1180, 1185, i 1205.

Nareszcie zapożno likwidowane i inskrypcyynym autere u nieznaczone pretensye Jozefa Utana, Gazeia Sienkiewicza, Rafata Jozefowicza, Jozefa Orłowskiego, Pawła Stryenskiego, Ignacego Czarnockiego, Mircina Rzewuskiego, Stanisława Rudnickiego, Walentego Roszkowskiego, Jana Kownackiego, Jozefa Masłowskiego, Michała Zawieszy, Franciszka Junge, Jakoba Skrudzkiego, Gabryela Witowskiego, Jana Dembińskiego, Ksietana Skrzetuskiego, Jozefa Nowosielskiego, i Jędrzeja Woronieckiego.

Po 2gie. Każda z powyżey wymienionych stron wszystkie z pretensyą swoią związek mające i iakiekolwiek nawisko noszące papiery w pozwolonym terminie 6 miececy tym pewniey złożyć powinna, ileżeby po upłynieniu tego czasu żadnego względu na ich pretensye nie miało, gdyż iasnym wskazaniem numerow inskrypcyynych, przez warszawską trzechstronną Kommissyą likwidacyyną srozom z osobna udzielonych, wszelakim onytkom, a wyznaczeniem terminu półrocznego wszelakiemu wymawianiu się niewiadomością zapobieżono.

Po 3cie. Przejął na siebie Cesarz Jmć pewną część summ do wypłacenia, które nieboszczyk Krol Jmć Stanisław August upadły w bankom warszawskim Teppera, Kabrym i Szulca winnym pozostał. Zaczem wszyscy wierzycciele tych upadłych bankow, przez wspólna Kommissyą bankową trzech Dworow do tych od Cesarza jegomości przyiętych długow odstąpi, czyli na nich kollokowani, wzywają się mnieyszemi, ażeby w tym samym przeciągu 6 miececy papiery swoje wzmiarkowanym PP. Kommissarzom oddawszy certyfikaty za to, a nareszcie czteroprocentowe obligacye kanery natworney poodbierali.

Po 4cie. W przypadkach, gdzie się zapisy długowe już nie znajduj w ręku pierwsiłkowych wierzyccielow, prawne, a zatym sądownie zeznane, i przez dwoch świadkow podpisane cesyie złożyć, i tym samym prawo własności osramiego posiadacza do takowych papierow lub do odpowiadającej im pretensyi dokladnie odowodzi należy.

Po 5cie. Na sumny od trzechstronney Kommissyi likwidacyyney sukcesorom pierwsiłkowego wierzycciele przyznane, lub tym czasem od pierwsiłkowego właściciela odumarte, certyfikaty i obligacye tym tylko osobom wydane będą, których sąd nad sukcesorami opiekę mający do podniesienia ich unrocute, i które dane sobie tem końcem petsonocicstwa razem z zapisami długowemi złożą.

Po 6cie. Na pretensyą, na które JW. konsyliarzowi nadwornemu de Cache w Warszawie kandykcy od sądow przyzwoitych deklarowano, obligacye w depozycie zostają, i o tym zatrzymaniu sądy dotychczas uwiadomią się dla tego, aby dalsze uczwać mogły rozporządzenia. Gdyby jednak który z tych sądow przyzwoitych złożone może u siebie polskie zapisy długowe wzmiarkowanym PP. Kommissarzom sam oddał, tedy im także według stosunku albo obligacye wydane albo długi gotowizną srozom wszelkiej trudności wypłacone zostana.

Na wszelkie inne kandykcy, iedyne od osób prywatnych bez wdania się porządkowego sądu zadeklarowane żadnego względu mieć się nie będą.

Po 7me. Każdey strona, do mnieyszey kommissyi sama za siebie lub za kogo innego stawad maiera, obowiązana jest, aby nie będąc PP. Kommissarzom lub któreykolwiek z tuteyszych C. K. instancyi osobiscie znioną, urzędowemi zaświadczeniami lub niepodeyżraniami świadkami dowiodła, że w samey litocie tą samą jest osobą, za którą się udaje.

Nakoniec **Po 8me** Dołącza się, iż kancelaryą kommissyi mnieyszey w kamienicy pod Nrem 46 niedaleko katedry na Eszym pietrze umieszczono.

Dan we Lwowie 1go Listopada 1834 roku.

Jozef de Urmenyi, Galicyysko krajowy Gubernator.

Z rozkazu C. K. Galicyysko krajowego Prezydumt.

Ant. Jozef Winkler, sub. i prez. sekcr.